

Braniewo

Cmentarz św. Jana - Lapidarium

Omentarze są świadectwem, dziedziczone z pokolenia na pokolenie, pamięci o przodkach, a także dowodem na szacunek dla zmarłych mieszkańców miejscowej społeczności. Powstał w tym celu w 1920 r. w Braniewie, w przeszłości budował wspaniałą historię naszego ukończonego miasta Braniewa.

Friedhöfe sind ein Zeugniss der Erinnerung an die Vorfahren, die von Generation zu Generation vererbt wurde, sowie ein Beweis des Respekts gegenüber den Verstorbenen. Das entstandene Lapidarium ist dem Andenken an ehemalige Einwohner von Braniewo, Bürger verschiedener Nationalitäten, Mitglieder vieler religiöser Gruppen gewidmet, die in der Vergangenheit eine große Geschichte unserer liebsten Stadt Braniewo aufgebaut haben.

Przez wiele lat po wojnie na tzw. Ziemiach Odzyskanych z pogardą i brakiem szacunku odnoszono się do pozostawionego tu dziedzictwa kultury niemieckiej. Dotyczyło to także omentarzy katolickich i ewangelickich, które bezkarnie płażdowano oraz niszczone. Dopiero na początku lat 80-tych XX w. zaczęło interesować się problematyką „niechcianego” dziedzictwa po przedwojennych mieszkańcach tych terenów. Kolejne lata przyniosły jednak wzrost zainteresowania służb konserwatorskich i władz samorządowych kwestią ochrony tych obiektów, istotnym było też podjęcie próśb przez osoby, które zaczęły interesować się lokalną historią, zwłaszcza osoby, które nie posiadały wojennego bagażu doświadczeń, nie wykazują tuż destrukcyjnego podejścia do wszystkiego co polskieckie. Zmiany te dały impuls do tworzenia na terenach pomnikowych lapidariów.

Viele Jahre nach dem zweiten Weltkrieg hat man auf den sogenannten „wiedergewonnenen Gebiete“ das dort vertriebene deutsche Kulturerbe mit Verachtung und Missachtung behandelt. Dies galt auch für katholische und evangelische Friedhöfe, die ungestraft geplündert und zerstört wurden. Erst Anfang der 80er Jahre begann man die Fragen des „unerwünschten“ Erbes der Vorkriegsbewohner dieser Gebiete anzunehmen. In den folgenden Jahren stieg dann das Interesse von Denkmalschutzdiensten und Gemeindefeldverwaltungen zum Schutz dieser Objekte. Bedeutsam war auch die Herangehensweise der jetzigen Einwohnern, die sich für die Ortsgeschichte zu interessieren begannen; gerade Menschen, die über kein „Kriegsgeplack“ an Erfahrungen verfügen, zeigen keinen destruktiven Umgang mit allem, was nachdeutsch ist. Diese Veränderungen gaben den Anstoß zur Entstehung von Lapidarien auf den Gebieten der ehemaligen Friedhöfe.

Krótką historię omentarza św. Jana 1402 - wspomniano po raz pierwszy o kaplicy św. Jana i omentarzu obok niego, 1520 - podczas wojny „pruskiej” omentarz został zdewastowany, a w zniszczonym kościele osadzono tylko dzwonnica 1584 - bp Kromer konsekrował kościółek (omentarz) św. Jana Chrzciciela, 1620 - wydziały polecił odnowić kaplicę, 1626 - kościółek spłonął podczas ataku Szwedów na Braniewo, 1633-34 nastąpiło osunięcie ruin kościoła w związku z budową fortyfikacji ziemnych przez Szwedów na terenie omentarza św. Jana.

Omentarz początkowo służył tylko pochówkom przedstawicieli niemieckiej klas społecznych. Do 1809 r. duchowni i osoby urzędowe były chowane w kryptach kościoła ławnego oraz polfrancuskiego kościoła NMP. Przedstawiceli klas wyższych chowano na omentarzu przy kościele farnym św. Katarzyny. Po zamknięciu krypt w podziemiach kościoła św. Katarzyny oraz rozbraniu w 1809 r. polfrancuskiego kościoła pw. NMP, omentarz św. Jana stał się głównym braniewskim omentarzem, na którym dokonywano pochówków ważnych mieszkańców Braniewa.

Przedstawiceli klas wyższych chowano na omentarzu przy kościele farnym św. Katarzyny. Po zamknięciu krypt w podziemiach kościoła św. Katarzyny oraz rozbraniu w 1809 r. polfrancuskiego kościoła pw. NMP, omentarz św. Jana stał się głównym braniewskim omentarzem, na którym dokonywano pochówków ważnych mieszkańców Braniewa.

Kurze Geschichte des Johannfriedhofes 1402 - wurden die Kapelle St. Johannes und der Friedhof neben ihr zum ersten Mal erwähnt, 1520 - während des „Preußischen“ Krieges wurde der Friedhof verwüstet, von der zerstörten Kirche blieb nur der Glockenturm erhalten, 1584 - Bischof Kromer weihte die Kirche (Friedhof) St. Johannes dem Täufer, 1620 - die Inspektoren ordneten die Renovierung der Kapelle an, 1626 - die Kirche brannte während des schwedischen Angriffs auf Braniewo ab, 1633-34 wurde die Ruine der Kirche aufgrund des Baus von Erdbefestigungen durch die Schweden auf dem Johannfriedhof weggeräumt.

Ursprünglich wurde der Friedhof nur für die Bestattung von Bürgern der unteren sozialen Schichten genutzt. Bis 1809 wurden Geistliche und Beamte in den Krypten der Pfarrkirche und der franziskanischen Marienkirche beigesetzt. Die Vertreter der höheren sozialen Schichten wurden auf dem Friedhof der Pfarrkirche St. Katharina beigesetzt. Nachdem die Krypten im Untergeschoss von St. Katharina geschlossen und die postfranziskanische Kirche der Heiligen Jungfrau Maria abgerissen wurden, wurde der Johannfriedhof zum Hauptfriedhof in Braniewo, wo wichtige Einwohner der Stadt beerdigt wurden.

Na byłym omentarzu św. Jana pochowanych było wielu szarych obywateli Braniewa, a wśród nich m.in.:

- 1784 - Jan Frey, znany warmiński rzemieślnik i krawiec,
- 1833 - Johann Dietrich, słynny fabrykant, mecenas edukacji,
- 1834 - Josef Schell, ks. prof. teologii pastoralnej w Liceum Hosianum,
- 1835 - Johann Busse, ks. prof. dziekan wydz. teologicznego Liceum Hosianum,
- 1843 - Josef Annegam, kapłan, prof. historii kościoła w Liceum Hosianum,
- 1883 - Josef Bender, prof. historii, rektor Liceum Hosianum,
- 1901 - Lukas Redmann, dyr. średniej katolickiej szkoły żeńskiej,
- 1903 - Johann Heinrich Oswald, ks. prof. teologii Liceum Hosianum,
- 1917 - Josef Kolberg, ks. prof. Hosianum, rektor seminarium duchownego,
- 1917 - Wilhelm Weidbrodt, prof. biologii klasycznej w Hosianum, muzealniki,
- 1921 - Eugen Dombrowski, prof. historii, zarządca Muzeum Warmińskiego, 1925 - Victor Röhlich, prof. historii, rektor Akademii Państwowej,
- 1923 - Viktor Röhlich, prof. historii, rektor Akademii Państwowej,
- 1923 - Euphrasia Zagemann (ostatnia katarzynka pochowana w kwadratzie sióstr),
- 1929 - Marcin Swibański, prof. lektor języka polskiego w Liceum Hosianum,
- 1937 - Franz Josef Niedenzu, prof. nauk przyrodniczych Collegium Hosianum.

Na innych omentarzach byłych chowani także szary mieszkańcy Braniewa m.in.:

- 1858 - Jacob Jacobson, lekarz, dyrektor szpitala św. Andrzeja, honorowy obywatel Braniewa (pochówek Kirsut - obecna ul. Kościuski),
- 1863 - Friedrich Kuckein, bogaty kupiec i armator, właściciel Dworu Antusa w Braniewie (pochówek na omentarzu ewangelickim - obecna ul. Wspólna),
- 1886 - Anton Arendt, ks. katolicki, dyrektor Szkoły Zamkowej w Braniewie (pochówek cm. św. Katarzyny - obecna ul. Szkolnego),
- 1939 - Georg Lühr, prof. Hosianum, działacz społeczny, historyk warmiński (pochówek na cm. św. Rocha - obecna ul. Ostajkińska),
- 1942 - Eugen Brachvogel, ks. katolicki, rektor seminarium duchownego w Braniewie (pochówek cm. św. Magdaleny - obecna ul. Morska).

Auf dem omentarzu

1784 -

1833 -

1834 -

1835 -

1843 -

1883 -

1901 -

1903 -

1917 -

1917 -

1921 -

1923 -

1923 -

1929 -

1937 -

zdjęcia: TS

[POWRÓT DO STRONY GŁÓWNEJ IKONOGRAFII](#)